

Kaatumisten ehkäisy – ylin johto ja lähijohto

MITÄ?

Kaatumiset ovat yleisiä

Kaatumiset ovat iäkkäiden yleisin tapaturma. Ne aiheuttavat vammoja ja kaatumispelkoa. Osa vammoista on vakavia, ja ne aiheuttavat suuria kustannuksia yhteiskunnalle sekä lisäävät iäkkäiden hoivan tarvetta. Palveluita, hoitoa ja hoivaa järjestävissä organisaatioissa johdolla ja esihenkilöillä on ensisijainen vastuu iäkkäiden turvallisuudesta.

MIKSI?

Kaatumistapaturmien ehkäisy on keskeinen osa iäkkäiden hyvinvointia

Tutkimusten mukaan kaatumisia ja kaatumistapaturmia voidaan ehkäistä. Tehokas näyttöön perustuva ehkäisytyö tukee iäkkäiden hyvinvointia. Sen tulee kuulua iäkkäiden hyvään hoitoon ja palveluihin sekä kuntien hyvinvointikertomuksissa seurattaviin teemoihin.

MITEN?

Kaatumisten ehkäisy on moniammatillista toimintaa

Olenainen osa turvallisuutta on hyvin suunniteltu ja organisoitu kaatumisten ja kaatumistapaturmien ehkäisy. Työn tulee olla suunnitelmallista ja perustua tutkittuun tietoon. Kaatumisia ei voi poistaa kerta-luonteisilla toimilla, vaan työn pitää olla jatkuvaa. Laadukas ehkäisytyö edellyttää, että johdolla, esihenkilöillä ja henkilöstöllä on riittävästi resursseja ja osaamista työn toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Johdon tehtävä on luoda mahdollisuudet näyttöön perustuvalle, moniammatilliselle kaatumisten ehkäisy-työlle sekä seurata sen vaikuttavuutta. Toteutukseen ja arviointiin täytyy osoittaa tarvittavat taloudelliset ja henkilöstöresurssit. Kaatumisten ilmaantuvuutta sekä ehkäisytoimien tehokkuutta on seurattava oikein valituilla mittareilla. Myös henkilöstön osaamista sekä moniammatillisen yhteistyön toteutumista täytyy seurata.

Lähijohdon tehtävät:

- **Ylläpitää** omaa osaamistaan.
- **Luoda** mahdollisuudet moniammatilliselle toiminnalle.
- **Osallistaa** soveltuvien kaatumisten ehkäisykäytäntöjen implementointiin ja kehittämiseen.
- **Varmistaa** kaatumisten ja kaatumisvaaran arvioinnin kirjaaminen ja kirjatun tiedon seuranta.
- **Luoda** ilmapiiri, jossa kaikki kaatumistapaukset kirjataan ja niistä keskustellaan avoimesti ja opitaan.
- **Ylläpitää** henkilöstön tieto- ja taitotasoa tarjoamalla koulutusta.
- **Huolehtia**, että kaatumisten ehkäisyn toimintatavat kuuluvat työntekijöiden perehdytykseen.
- **Turvata** riittävät henkilöstöresurssit laadukkaan toiminnan takaamiseksi.
- **Arvioida** ehkäisytyötä ja tehdä tarvittavia muutoksia.
- **Pitää** ylin johto ajan tasalla toiminnasta ja sen tuloksista.

Syventävää tietoa

Kaatumisten ehkäisytyötä varten on luotu toimintamalleja, joiden avulla voidaan kehittää työtä ja käyttää järjestelmällisesti näyttöön perustuvia toimintatapoja. Mallit sisältävät sekä kaatumisvaaran arviointia että ehkäisytoimia. Alla esitellyt malleja voidaan käyttää erikseen tai rinnakkain.

IKINÄ-toimintamalli

IKINÄ-toimintamallin perusajatuksena on järjestelmällinen toiminta kaatumisten ehkäisemiseksi ja selkeä työnjako eri ammattiryhmien kesken. Malli kuvaa kaatumisten ehkäisytyön siitä alkaen, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen kohtaa iäkkään. Tehokas kaatumisten ehkäisy edellyttää, että malli muokataan kussakin toimintaympäristössä siihen parhaiten sopivaksi. Malli on kuvattu iäkkäiden kaatumisten ehkäisy -oppaassa (IKINÄ-opas).

KaatumisSeula®-toimintamalli

Erityisesti alueelliseen kaatumisten ehkäisytyöhön voi hyödyntää KaatumisSeula®-toimintamallia, jossa mukana ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi liikunta-alan ja kolmannen sektorin toimijat. Mallin soveltaminen alueelliseen käyttöön mahdollistaa eri toimijoiden resurssien monipuolisen hyödyntämisen. Mallin tueksi on tuotettu työkaluja sekä kaatumisvaaran arviointiin että ehkäisytyön välittämiseen. Malli on kuvattu kaatumisseula.fi -sivustolla.

